Grow Social

Create connection & communication through cultivation

Sofia Ljung
Kandidatuppsats 2020
BFA i Industridesign
Handledare: Jenny Althoff

KONSTFACK
University of Arts, Crafts and Design

TACK

Då mitt projekt handlar om att bidra till att bygga sociala relationer vill jag inleda den här uppsatsen med att just tacka alla de personer & företag som på olika sätt bidragit till genomförandet av detta projekt.

Ett stort tack till:

Min familj
För ovärderlig support.

Jenny Althoff
För din inspirerande & visa handledning som gett mig energi genom hela projektet.

Thomas & Lasse

Francisca Lagerberg & Gunnar Söder

Liselotte Norén
Refo

Alla ni lärare/ handledare
Som guidat mig med värdefulla tips & råd.

Thorbjörn Frisö
Kretsloppsbolaget

Alice Ekelöf
För din externa handledning & stöd.

Oskar Lundgren
Tidigare masterstudent Konstfack

Maja Willén
För din handledning av formuleringen av denna uppsats.

Maral Kalajian
Nextdoor

Alla intervjupersoner

Auro & odlingsgruppen i Solberga

Sanna, Lena & Pierre
Stockholmshem

Emma Sarin
HSB Living Lab

Industriteknik & Holmquistsign

Jonas med grannar
För möjligheten att testa min prototyp.

Annevi Sjöberg
Permakultur Stjärnsund

Dragana Curovic
Helsingborgshem

KLASS ID17

Foto
Liisa & Sofia

Filmteamet
Linn & Kevin

INNEHÅLLSFÖRTECKNING

1. INLEDNING.....1

1.1 Syfte & frågeställningar

2. DESIGNPROCESS/TEORI..... 2

2.1 Bakgrund
2.2 Den svenska statsindividualismen
2.3 Socioekologisk statsutveckling & Gröna bostäder
2.4 Det kollektiva boendet
2.5 Summering

3. DESIGNPROCESS/UTFORSKNING.....6

3.1 Utforskande inom fältet
3.3 Utforskande genom testprototyper
3.3.1 Interaktiv anslagstavla & Probe-kits
3.3.2 Interaktiv utställning – Är du en social granne?
3.4 Reflektion kring utforskandeprocess

4. DESIGNPROCESS/PRODUKTUTVECKLING.....11

4.1 Om jag kan så ett frö till sociala relationer
4.2 Designreferenser
4.3 Workshop – CO-GROW
4.4 Scenario
4.5 Grow Social – en kombination av en produkt och tjänst
4.6 Utforskning formgivning & funktion
4.7 Framställning av slutprodukt

5. DESIGNFÖRSLAG.....19

GROW SOCIAL create connection & communication through cultivation

6. SUMMERING & REFLEKTION.....24

7. REFERENSER.....25

8. BILDFÖRTECKNING.....28

1.
INLEDNING

"As the garden began to bloom, we began to bloom"[1]

Vi lever i ett samhälle där individualismen blomstrar samtidigt som ofrivillig ensamhet är ett växande problem som kommit att bli en hälsofråga.
Enligt Bengt Brülde, professor i praktisk filosofi vid Humanistiska fakulteten, Göteborgs universitet, kan ofrivillig ensamhet liknas med att röka 15 cigaretter om dagen.[2]
Genom urbaniseringen bor vi allt tätare men, trots detta visar studier att vi känner oss ensammare i storstäder.[3] Forskning visar även att en av de viktigaste källorna till ett långt liv, är social interaktion i vardagen. Något så enkelt som att säga hej till grannen. Det är ju inte så svårt, eller?

Idag har vi genom innovationer möjligheten att ersätta fysiska möten med digitala. Varför ses på middag, om vi smidigt kan face-tima, varför knacka på hos grannen, när jag kan skriva ett meddelande på Messenger? Faktum är, att när vi försöker ersätta fysiska möten med digitala, riskerar vår hjärna att tolka det som att vi är ensamma.[4]

1 Johann Hari Ted Talk "This could be why you are depressed or anxious"
https://www.youtube.com/watch?v=MB5IX-np5fE (hämtad 2020-02-15)

2 Jan Kallenberg "Ensamhet skadar vår hälsa", 1177 Vårdguiden, Västra Götalandsregionen,2018-01-04
https://www.1177.se/Vasternorrland/liv--halsa/psykisk-halsa/ensamhet-skadar-var-halsa/ (läst 2019-11-20)

3 Lina Kumlin och Helena, "En studie av den ofrivilliga ensamheten i våra städer" 2019
https://www.wsp.com/sv-SE/insikter/ensamhet (läst 2020-02-10)

4 Anders Hansen, sommar och vinter i P1, SR (2019-06-25, 58 min)
https://sverigesradio.se/sida/avsnitt/1319465?programid=2071

Vi befinner oss mitt i en tid där pandemin Covid19 vänt upp och ner på en hel värld. För att minska smittspridningen, avråds just social kontakt och digitala vägar till möten, har nog aldrig varit så viktiga, som nu. När människor avråds att besöka sina äldre familjemedlemmar och land efter land sätter sina invånare i karantän, har även en annan faktor visat sig vara värdefull, nämligen dina grannar. De människor du bokstavligt talat har närmst. Från Italien finns det filmer på när grannar i karantän tillsammans skapar musik ute på sina balkonger.[5]

I DN löd en artikel "De bryter ensamheten med coronafika i trapphuset" där pensionärerna Mona och Lill ville bryta sin påtvingade ensamhet genom att just fika i trapphuset tillsammans.[6] Dessa är bara några av många exempel som tydligt visar, hur viktig social kontakt är för oss människor och när den digitala kontakten inte räcker till. I en tid av kris, har dina grannar kanske aldrig, varit så viktiga som nu.

En studie gjord av Nextdoor, en digital mötesplattform för grannar, visar att mer än 50% av oss svenskar vill utveckla bättre relationer med våra grannar. Studien visar även att fyra av fem är villiga att under en halvtimme i veckan ta sig tiden till att hjälpa sina grannar och att 35 % ibland även skulle vilja ta hjälp. 50% säger dock att de inte vet vart de ska vända sig för hjälp och 36% vågar inte fråga personer om hjälp som de inte känner. Resultatet visar samtidigt att hela 51% av den svenska befolkningen bara kan namnet på upp till tre personer i deras grannskap och 12% kan inte namnet på en endaste granne.[7]

Som framtida designer bär jag ett ansvar att designa för en hållbar framtid.
Inom fältet industridesign upplever jag att det ligger ett stort fokus i att designa ekologiskt hållbara produkter/tjänster. I projektet är det därför av intresse för mig att undersöka hur jag genom en produkt/tjänst kan bidra till såväl ekologisk som social hållbarhet.

5 "The Italians are making music on balconies under Coronavirus quarantine",
Youtube (2020-03-20, 6:44 min)
https://www.youtube.com/watch?v=EBByYjjvNzs

6 DN repotage, "De bryter ensamheten med Coronafika i trapphuset" 2020-03-31
https://www.dn.se/sthlm/de-bryter-ensamheten-med-coronafika-i-trapphuset/ (läst 2020-03-31)

7 it-retail.se, "Grannappen Nextdoor kommer till Sverige" Undersökning av Sara Friar, Nextdoor, 2019-05-31 https://it-retail.se/grannappen-nextdoor-kommer-till-sverige/ (läst 2020-01-10)

1.1 Syfte och frågeställningar

Om social interaktion är källan till ett långt liv, ställer jag mig frågan,
varför inte börja med den som sker, eller inte sker, precis utanför dörren?
Utifrån kontexten av grannar bosatta i lägenhet i Stockholm,
är syftet med detta projekt att utforska hur jag, inom fältet för industridesign,
kan designa för att uppmuntra till gemenskap och möten mellan grannar,
om jag genom design, kan så ett frö, till att få våra sociala relationer att växa.
För att undersöka och utforska detta tar jag avstamp i följande frågor:

Hur kan jag genom design, uppmuntra grannar till att mötas?

Hur kan jag genom design, bidra till att skapa gemenskap mellan grannar?

Hur kan jag designa en produkt & tjänst utifrån ett ekologiskt och socialt hållbart perspektiv?

2.
DESIGNPROCESS/TEORI

Jag vill inleda designprocessen utifrån en teoretisk bakgrund för att få en översikt av samhälleliga faktorer som kan ligga till grund för de problem och frågor mitt projekt tar avstamp i. Jag börjar med inblick i den växande ensamhetsfrågan som mitt projekt grundar sig i. Genom en tillbakablick i historien och genom att studera nutida exempel på hur vi bor och lever i Sverige, kan det bidra med en förklaring till varför många av oss idag inte känner våra grannar vilket kan vara en av flera faktorer bakom den upplevda ensamheten.

2.1 Bakgrund

Idag består 38% av Sveriges hushåll av singelhushåll, det är den högsta siffran i världen. Att leva i ett singelhushåll betyder inte nödvändigtvis att man är ensam, få rå om sig själv är något som många uppskattar. Problemet ligger i att alltför många idag upplever ofrivillig ensamhet.[8] På HSB:s hemsida kan man läsa statistisk framtagen av Boverket, den visar att 30% av Sveriges singelhushåll, upplever ensamhet. Även i de hushåll där man bor tillsammans med minst en person, känner sig trots detta, 6% av dessa ensamma. Samtidigt som många av oss lever i singelhushåll, visar siffror att det i dagsläget saknas cirka 160 000 bostäder i Sverige. Det skulle behöva byggas 700 000 nya bostäder före 2025 för att tillgodose detta bostadsbehov.[9]

Ensamhet är ett växande samhällsproblem och har kommit att vara en omtalad hälsofråga.[10] I Storbritannien har man tillsatt en ensamhetsminister med uppdrag att motverka ensamhet.[11] På vårdcentraler skriver man ut social aktivitet på recept. Ensamhet ökar risken med att dö i förtid med 32%.[12]

8 Stockholmdirekt Debattartikel "Nu kan man få social aktivitet på recept" 2020-01-08
https://www.stockholmdirekt.se/debatt/debatt-nu-kan-man-fa-social-aktivitet-pa-recept/reptah!W2zmDrVw6ZhjfOtiQBSViA/ (läst 2020-01-17)

9 HSB LIVING LAB "Social hållbarhet i kollektivboenden-är man mindre ensam tillsammans?"
https://www.hsb.se/hsblivinglab/projekt-i-huset/social-hallbarhet-i-kollektivboende/ (läst 2020-02-01)

10 Sophia Garcia Hasselberg, "Världens första ensamhetsminister", SVT Nyheter utrikes, 2018-03-27
https://www.svt.se/nyheter/utrikes/varldens-forsta-ensamhetsminister (läst 2019-12-01)

11 Johan Bergendorff, "Social aktivitet kan komma på recept" sverigesradio.se 2018-08-02
https://sverigesradio.se/sida/artikel.aspx?programid=103&artikel=7012094 (läst 2019-12-01)

12 Mikaela Sonck, "Ensamma löper risk att dö i förtid" svt.se, 2017-11-16
https://www.svt.se/nyheter/uutiset/svenska/ensamma-loper-risk-att-do-i-fortid (läst 2019-12-10)

Blåa zoner kallas de platser i världen där människor lever mätbart längre. Utifrån forskning gjord på de blå zonerna och ett forskarteam vid Brigham Young University, som gjort en studie med tiotusentals deltagare, har det tagits fram en lista av nycklar till ett långt och hälsosamt liv. Överst på listan ligger social interaktion där man poängterar vikten av vardaglig social interaktion i form av att tex. "ha lite lunchsnack med kollegorna, prata med grannen och hälsa på killen på det lokala caféet".[13]

Genom digitala innovationer, finns som tidigare nämnts, möjligheten att ersätta fysiska möten med digitala. Enligt Anders Hansen, läkare och psykiatriker, är våra sociala drifter inte anpassade för digitala meddelanden. Det är inte bara ord vi tolkar när vi träffar andra utan hur orden sägs dvs. kroppsspråk. Hansen säger att vi är sociala varelser som behöver se, höra och känna varandra. När vi försöker ersätta riktiga möten med elektroniska riskerar hjärnan att tolka det som att vi är ensamma.[14] Hansen säger att vi människor i grunden är flockdjur som har ett starkt behov av att tillhöra en grupp, att vara en del av flocken. Vi är biologiska djur som behöver vissa saker för att överleva. Vi behöver tex. sova, röra på oss och träffas.[15]

Genom urbaniseringen bor vi som sagt allt tätare, samtidigt visar forskningen att vi känner oss ensammare i storstäder. En studie gjord i Storbritannien, visar att den byggda miljön påverkar ensamhet bland människor. Människor som bor i gles bebyggelse har starkare sociala nätverk och träffar vänner och släkt oftare än de som bor i täta citykärnor. Studien visar även att de som bor i hyresrätt är mer ensamma än de som äger sin bostad.[16]

13 Bennich, A. (2019). Att vinna över ensamheten. Psykologens bästa råd. s.168–172
14 Anders Hansen, sommar och vinter i P1, SR (2019-06-25, 58 min)
https://sverigesradio.se/sida/avsnitt/1319465?programid=2071
15 Anders Hansen, "Därför har vi ett enormt behov av att tillhöra en grupp",
TV4 Nyhetsmorgon (2020-01-03, 11:15 min)
16 Maria Brogren och Lina Kumlin. "Så bryter vi den ofrivilliga ensamheten i städerna"
Debattartikel i Dagens Samhälle, 2019-04-15
https://www.dagenssamhalle.se/debatt/sa-bryter-vi-den-ofrivilliga-ensamheten-i-staderna-27112
(läst 2020-02-03)

2.2 Den svenska Statsindividualismen

Genom min research och tillbakablick ur ett historiskt perspektiv fick jag höra talas om begreppet *Statsindividualism*. Genom en inblick i begreppet vill jag utifrån ett teoretiskt perspektiv belysa samhälleliga bakgrunder i historien som kan vara bidragande faktorer till den växande ensamheten.

I boken *Är svenskan människa?* (2015) skriver historikerna Henrik Berggren och Lars Trägårdh om den så kallade *svenska statsindividualismen* där de beskriver begreppet som en allians mellan stat och enskilda medborgare, som ett samhällskontrakt som poängterar vikten av att som medborgare, vara oberoende gentemot andra människor oavsett om det handlar om ekonomi, känslolivet eller sociala förhållanden.[17]

I boken definierar författarna det som svenskt att sträva efter självständighet, frihet och individuellt självförverkligande vilket sker på bekostnad av gemenskap, intimitet och traditionella plikter. Denna svenskhet menar författaren är historisk förankrad och går att spåra tillbaka till 1800-talet och att den är en del av bakgrunden till det svenska folkhemmet.[18]

I Erik Gandinis dokumentärfilm *"The swedish Theory of love"* (2015) förs en tes om att den statsindividualism som växte fram i Sverige kan bidra till att förklara den växande ensamhetsproblematiken vi ser idag.[19] I dokumentären beskrivs statsindividualism som att man genom politiken ville utmana rådande samhällsstrukturer för att istället skapa ett samhälle med självständiga och oberoende individer vars skyddsnät istället byggs upp av staten. Detta gör att vi blir mindre beroende av familjen och andra gemenskaper som skapar trygghet.[20]

Till skillnad från andra välfärdsregimer där familjen och andra kollektiva gemenskaper utgör grundbultar i de sociala trygghets -och välfärdssystemen och där kärlek i relationer handlar om ett ömsesidigt beroende, bygger den svenska statsindividualismen på föreställningen om att kärlekens är byggd på autonomins grund, dvs. oberoende. Ömsesidigt ekonomiskt beroende har istället ersatts med att de sociala banden grundas på jämlikhet och respekt för varandras autonomi. Detta kallas den svenska teorin om kärlek.[21]

17 H. Berggren och L. Trägårdh, (2015). Är svensken människa? Gemenskap och oberoende i det moderna Sverige. S. 22
18 Kjell Östberg "Individualismen är inte svenskens arv" bokrecension aftonbladet.se, 2016-08-04 https://www.aftonbladet.se/kultur/bokrecensioner/a/G1egJQ/individualism-ar-inte-svenskens-arv (Läst 2020-03-01)
19 Catarina Kärkkäinen "Tar vi inte längre hand om varandra?" svd.se, 2019-11-22 https://www.svd.se/staten-och-den-svenska-ensamheten (läst 2020-03-01)
20 Thomas Gür, "Svensken: Isolerad och beroende av staten" gp.se https://www.gp.se/ledare/svensken-isolerad-och-beroende-av-staten-1.22580637 (läst 2020-03-03)
21 H. Berggren och L. Trägårdh, (2015). S. 22-23

2.3 Socioekologisk stadsutveckling & Gröna bostäder

Socioekologisk stadsutveckling handlar om hur man i stadsplanering kan fläta samman ekologisk och social hållbarhet och där det diskuteras alltmer kring den sociala aspekten av stadsutvecklingen i form av integration, trivsel, engagemang och inflytande i bostadsområdet och hur man kan arbeta med dessa lokalt i stadsutvecklingsarbetet. Många hållbarhetsfokuserade stadsdelar i världen brister i den sociala integrationen.[22]

Inom bostadsbranschen diskuteras hållbarhet och nya boenden marknadsförs ofta som gröna och hållbara genom lösningar som solceller på taket. Men hur hållbara dessa boenden är ur ett socialt hållbarhetsperspektiv är en annan fråga.[23]

22 Socioekologisk stadsutveckling, kth.se https://www.kth.se/social/group/socioekologisk/ (läst 2020-03-02)
23 HSB LIVING LAB "Social hållbarhet i kollektivboenden-är man mindre ensam tillsammans?" https://www.hsb.se/hsblivinglab/projekt-i-huset/social-hallbarhet-i-kollektivboende/ (Läst 2020-02-01)

2.4 Det kollektiva boendet

En väg till att minska ensamheten i samhället, är helt enkelt genom att bo tillsammans. Den kollektiva bostadsformen har en lång historia med flera varianter av kollektiva boendeformer med service och gemenskap som vuxit fram under olika epoker.[24] Genom funktionalismens genombrott på 1930-talet lanserades nya boendeformer, så kallade kollektivhus.[25] Drivkrafterna bakom det kollektiva boendet har under historien varit såväl politiska utopier som idéer om praktiska lösningar i vardagen. Tex. genom att bo kollektivt där det fanns möjlighet till service och hushållspersonal, skulle kvinnor avlastas och kunna gifta sig utan att behöva vara mannens hushållerska. Därför har boendeformen under historiens gång även mött motstånd.[26]

I SVT:s program "Rapport från 2050" tar programledarna Erik Haag och Lotta Lundgren med tittarna på en resa till framtida boendeformer år 2050. Där besöker de ett framtida kollektivhus som bygger på konceptet att "äga mindre-dela mer".[27]
Co-living, även kallat delat boende, är en boendeform som det talas allt mer om i det samhälle av bostadsbrist vi ser idag. Co-living definieras som ett modernt koncept av det kollektiva boende som utformats utifrån ambitionen att främja social gemenskap och boendekvalitet genom både den fysiska miljön, service och den sociala miljön.[28] Co-living kan även fungera som en källa till att motverka den växande ensamheten.[29]

K9 på Östermalm, Stockholm och boendet Sällbo i Helsingborg är två moderna former av kollektiva boenden. K9 beskrivs som ett lyxkollektiv där konceptet är att man har ett eget sovrum men delar övriga gemensamma ytor mellan de boende som en lösning på den rådande bostadsbristen i Stockholm. Hyreshuset Sällbo skapades utifrån den växande ensamhetsfrågan och är ett hyreshus där de boende sammansatts med fokus på att skapa sociala relationer.

Ett kollektivt boende passar inte alla, men kan vara ett alternativ för en del av oss. Kanske behöver det inte vara svart eller vitt, dvs. singelhushåll kontra kollektivboende. Istället kan det vara av vikt att se över hur den gemenskap en kollektiv boendeform bjuder in till kan skapas i de redan existerande boenden vi ser idag.

24 Dick Urban Vestbro, "Kollektivhusens historia"
http://www.kollektivhus.nu/pdf/kollhist.pdf (läst 2020-03-15)
25 Johan Hellekant "Kollektiven- från pionjärer till nya gäng" SVD Näringsliv, 2019-08-18. https://www.svd.se/kollektiven-fran-pionjarer-till-nya-gang (Läst 2020-03-15)
26 Dick Urban Vestbro, "Kollektivhusens historia"
27 Karin af Klintberg och Carl Tofft, "Rapport från 2050-Boende" SVT (2020-01-15, 58 min)
https://www.svtplay.se/video/25141886/rapport-fran-2050/rapport-fran-2050-boende?start=auto
28 World in Property "Coliving ska minska boglappet för unga" 2018-11-15
https://worldinproperty.se/article/coliving-ska-minska-boglappet-fr-unga-19491 (läst 2020-03-10)
29 KTH Live-In Lab, "Akademiska hus startar innovationsprojekt om framtidens delade boende" 2019-10-15 https://www.liveinlab.kth.se/nyheter/aktuellt/akademiska-hus-startar-innovationsprojekt-om-framtidens-delade-boende-1.932001 (Läst 2020-03-11)

2.5 Summering

Med utgångspunkt i detta teoretiska perspektiv blir det tydligt att den växande ensamhetsfrågan har många bakomliggande förklaringar som påverkat och skapat det samhälle vi ser idag. Här nämns några av alla exempel kring hur man på samhällelig nivå arbetar för att motverka ensamheten. Att göra samhälleliga förändringar är komplext och tar tid. Utifrån min position som student i industridesign är det därför av intresse att undersöka hur jag, utifrån mitt perspektiv och de verktyg och kunskaper jag besitter, kan bidra till detta arbete.

3.
DESIGNPROCESS/ UTFORSKNING

Kortintervjuer med boende i lägenhet i Stockholm

Intervjuer med inspirerande personer & företag för projektet

***Maral kalajian**, Nextdoor*

***Dragana Curovic**, Bosocial utvecklare Helsingborgshem*

Fältstudie i projektet

Gröna Solberga

Intervjuer & Studiebesök
-Stockholmshem
*-Liselotte Norén, **Refo***
*-Thorbjörn Frisö, **Kretsloppsbolaget***

3.

3.1 Utforskande inom fältet

För att nå insikter och se exempel på hur man på olika sätt kan arbeta för att motverka ensamhet i samhället, har jag utifrån min valda kontext kontaktat företag och personer som på olika sätt bidrar till att skapa möten och gemenskap mellan grannar i bostadsområden. Jag har dels genomfört intervjuer och studiebesök med aktörer som är verksamma i hållbarhetsprojektet Gröna Solberga i bostadsområdet Solberga, söder om Stockholm. Jag har även intervjuat Maral Kalajian som arbetar med att etablera den digitala mötesplatsen Nextdoor för grannar här i Norden, samt intervjuat Dragana Curovic, bosocial utvecklare på Helsingborgshem som varit med och utvecklat kollektivboendet Sällbo i Helsingborg.

I min fältstudie har jag även deltagit i odlingsträffar för grannar i Solberga för att hämta inspiration för hur möten och aktiviteter mellan grannar kan se ut. Kortintervjuer har genomförts med grannar boende i lägenhet i Stockholmsområdet för att höra deras tankar och relation till sina grannar. Genom fysiska prototyper har jag samtidigt undersökt människors attityder gentemot att interagera mer med sina grannar och om jag genom dessa kan bidra till att starta kommunikationen mellan grannar.

För mer information om dessa möten och intervjuer, läs bifogad bilaga.

4. Gemensamma odlingar

5. Träff med odlingsgruppen

Deltagande i odlingsträffar i Solberga

6. Prototyp anslagstavla

3.2 Utforskande genom testprototyper

3.2.1 Interaktiv anslagstavla & Probe-kits

Genom min research har det blivit tydligt vilken viktig nyckel kommunikation är för att skapa dialog och möten mellan grannar. Genom en prototyp av en interaktiv analog anslagstavla som placerades i ett bostadshus i Mälarhöjden under fem veckor, undersökte jag huruvida denna kunde fungera som en kommunikationsstartare mellan grannarna och ett första steg till att ta kontakt med varandra.

Först skickade jag ut probe-kits med en instruktion om hur tavlan fungerade, samt en kortare enkät med frågor om deras relation till sina grannar. I kittet fick grannarna även magneter och en profilgubbe att kommunicera med på tavlan.

Kortfattat bjuder tavlans olika delar in till olika funktioner. Ena delen utgörs av personliga balkonger (lådor) där grannarna uppmanades placera sin profilgubbe och skriva sina namn på den våning/plats i huset där de bor. En annan del av tavlan var en byteslåda där de uppmuntrades att byta saker med varandra. Den tredje och kanske viktigaste delen var där man kunde utbyta tjänster med varandra och bjuda in till aktiviteter i dialogbubblor.

7. Probe-kits & enkät

8. Grannar interagerar med tavlan

9. Anslagstavla testas i bostadshus

Här har grannarna i huset placerat sina profilgubbar där dem bor, skrivit sina namn & även börjat interagera med varandra genom tavlan.

10. Test i byteslådan

För att trigga igång interaktioner testade jag tex. att som här placera en film & starta igång en kedja mellan grannarna där jag bjöd in dem att låna den & betygsätta till nästa granne.

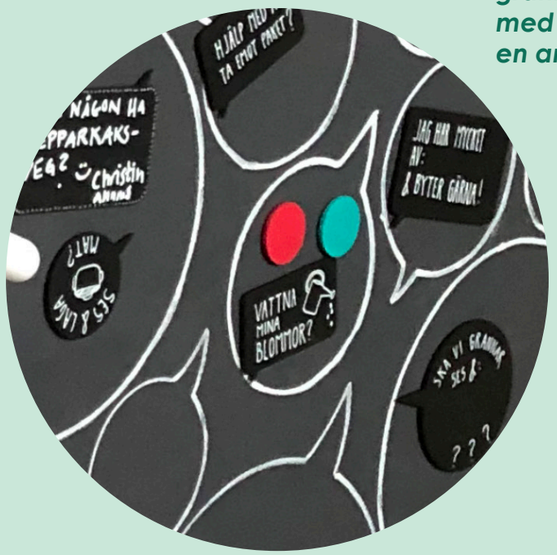

11. Ex. på interaktion mellan grannar på tavlan

Här ber en granne om hjälp med blomvattning & en annan besvarar!

Tavlan flyttade in i trapphuset i Mälarhöjden under 5 veckor

Syftet med tavlan var som sagt att fungera som en första kommunikationsstartare/icebreaker där kommunikationen sedan bör tas vidare och avslutas genom att ringa eller knacka på hos grannen. Till min stora glädje kom tavlan till användning genom exempel som:

"Vill någon hjälpa och vattna mina blommor?"
"Vill någon komma på middag?"
"Jag har pepparkaksdeg över" etc.

Detta bekräftade att det finns en vilja mellan grannar att ta kontakt med varandra, Undersökningen var till stor inspiration för att fortsätta utforska och utveckla projektet.

3.2.2 Interaktiv utställning – *Är du en social granne?*

För att söka svar på människors generella attityder gentemot och utifrån sig själva som grannar, gjorde jag en interaktiv utställning på skolan i form av ett ”frågohus” utifrån frågeställningen *”Är du en social granne?”* Syftet med utställningen var att på ett lekfullt sätt bjuda in besökarna till att besvara frågor kring i vilken utsträckning de ser sig som sociala grannar där resultatet kunde urskiljas genom fysiska svarsmönster i form av trådar. Beroende på inställningen i dina svar kunde du hamna närmre eller längre från dörrens handtag vilket rent hypotetiskt visade om ”din dörr är öppen eller stängd för dina grannar”.

Syftet var att interagera två samtidigt, en utanför dörren och en inuti huset där frågorna och svarsalternativen riktades utifrån dessa två perspektiv. Där en av frågorna kunde lyda enligt följande; *”Skulle du tänka dig att be en granne om hjälp genom att låna något eller be om en tjänst?”* Och motsvarande fråga var *”Kan du tänka dig att hjälpa en granne genom att låna ut något eller göra en tjänst?”*

13. Frågor besvaras på huset

14. Frågohus

12. Om svaren matchade mellan de två användarna som interagerade resulterade det i att den ena fick ringa på dörren & den innanför, bjuda på en godis

Totalt interagerade 34 besökare med huset. Intressant var att svarsmönstren på en del frågor tydligt skiljde sig åt, det verkar tex. vara mycket närmre till hands att ställa upp och hjälpa sin granne, än att själv be om hjälp. De och många fler insikter kunde jag ta med mig från denna undersökning. Även denna undersökning bekräftade en positiv attityd till att interagera mer med sina grannar.

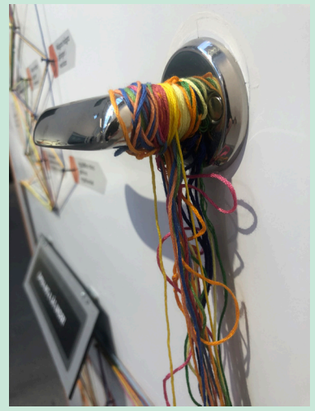

15. Svarsresultat dörrhandtag

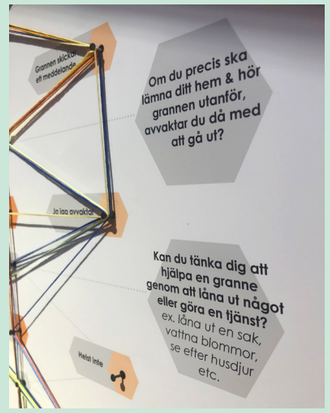

16. Exempel frågor

3.4 Reflektion kring utforskandeprocess

Genom min utforskande process har jag nått många värdefulla insikter som jag tar med mig vidare in i designprocessen. Resultaten visar att många av oss är positiva till att interagera mer med våra grannar, men att vi behöver en anledning och kanske en första knuff för att sätta igång kommunikationen.

Viktiga insikter är även att oavsett hur mötet mellan grannarna ser ut, dvs. om vi ska ses och odla ihop eller bara dricka en kaffe, så verkar det finnas några gemensamma nycklar för att uppmuntra till dessa möten. Ett är att det måste kännas frivilligt att delta. Om det blir för påtvingande kan det lätt leda till att vi hellre avstår. Det är även viktigt med en motivator, dvs. att jag som granne själv får ut något av att delta eftersom jag väljer att putta in min egen tid. Det kanske viktigaste verkar vara att steget till att börja ta kontakt med varandra, underlättas om det finns en anledning att ta kontakt dvs. genom ex. en aktivitet.

”Något sker när vi arbetar med händerna”.[30]

Under en av mina intervjuer med Liselotte, från företaget Refo som är en av aktörerna i Solbergaprojektet, sa hon något intressant som jag tog med mig. Hon menar att en insikt hon fått i sitt arbete, är att det sker något när vi arbetar med händerna. Att det avdramatiserar första mötet mellan människor då det finns en ursäkt att prata om det vi satt händerna i. Eller inte prata, för att det är okej att gemensamt ägna sig åt hantverket under tystnad. Med tiden bjuder detta första möte in till att mer naturligt börja prata och kanske till och med träffas utanför denna aktivitet. Det kanske visar sig att du och din granne har mer gemensamt än du kunde tro.

30 18.02.2020, Intervju Liselotte Norén, Refo.

4.
DESIGNPROCESS/ PRODUKTUTVECKLING

4.1 Om jag kan så ett frö till sociala relationer

Till mitt slutliga designförslag har jag valt att utgå från odling i stadsmiljö. Varför just odling? Att odla lokalt bidrar till hållbarhet ur ett ekologiskt perspektiv då det ger oss närodlade grödor samt bidrar till att bibehålla den biologiska mångfalden.[31] Odling kan även bidra till social hållbarhet i boendemiljöer då det för många skapar välbefinnande och kan fungera som en källa/knytpunkt till möten och gemenskap mellan människor. Genom min research har odling visat sig vara en omtyckt aktivitet och ett intresse som delas av olika åldersgrupper och kan därigenom fungera som en bro och utbyte mellan grannar i olika åldrar. Att odla är en aktivitet du kan ta dig an såväl som nybörjare som erfaren och kan därför vara inbjudande oavsett tidigare erfarenhet. Som grannen Auro sade *"Det är ju bara att sätta ett frö och se vad som händer"*.

Att gå tillbaka till traditionella hantverk som odling och att tillaga mat från grunden, kan idag liknas med att vara medveten och ett tecken på att man följer med i nutidens hållbara trender. Denna våg av medvetenhet vill jag ta chansen att surfa på genom att just utgå från lokal odling som aktivitet i min produkt/tjänst. Genom att i min produkt, utgå från att bokstavligt talat så ett frö, hoppas jag, bidra till att få våra sociala relationer att växa mellan grannar.

4.2 Designreferenser

För min produktutveckling har jag hämtat inspiration från intressanta designreferenser. Dessa tre följande ger olika perspektiv på hur en produkt och tjänst med fokus kring en aktivitet, kan skapa gemenskap och möten mellan människor.

31 "Stadsodling- att odla på liten yta". Din odlarvän- en blogg från Nelson Garden, 2017-12-28 http://dinodlarvan.nelsongarden.se/balkong-och-uteplats/stadsodling-odla-pa-liten-yta/ (läst 2020-03-31)

HSB LivingLab - *Hönor minskar matsvinn*

Projektet är ett exempel på hur man kan få ekologisk och social hållbarhet att gå hand i hand. Projektet är ett samarbete mellan beteendebyrån Beteendelabbet och HSB Living-Lab där utgångspunkten handlade om att minska matsvinn bland hyresgästerna som landade i en cirkulär lösning i form av ett modulärt hönshus där grannarnas matavfall kunde användas till hönsen. Tillsammans fick grannarna sköta hönsen och i retur fick de lokala ägg precis utanför dörren. *"Projektet skapade både gemenskap bland grannarna och ökad boendetrivsel"*.[32]

32 "Hönor minskar matsvinn" https://beteendelabbet.se/cases/hsb-livinglab

18. Hönshus

19. Social oven kit

Social oven

Social Oven är ett projekt som tar avstamp den växande ofrivilliga ensamheten i Polen och betonar de försämrade sociala banden mellan grannar, framförallt bland äldre. Med detta som utgångspunkt tog Magdalena Sabatowska som ligger bakom designen, matlagning som en aktivitet för att knyta an de äldre kvinnorna med sina grannar genom ett matlagnings-kit kombinerat med kommunikation mellan grannarna.[33]

33 "Social Oven- Social Oven uses cooking to recreate positive neighboushood structures and support healthy ageing in Polish housing estates" https://magdasabatowska.com/social-oven

Participation and placemaking for community development

I min research har jag träffat före detta konstfackstudenten Oskar Lundgren som tog sin masterexamen i industridesign med projektet "Participating and placemaking for community development".

Hans projekt baserades på hans hemort Gröndal där han ville skapa en mötesplats i området genom en monterbar bastu som skapades genom Co-Creation. Bastun bjuder såväl in till en fysisk mötesplats, som till deltagande och gemenskap då boende ses och tillsammans bygger ihop bastun för att basta.

20. Bastu- Participation and placemaking for community development

21. Deltagarnas odlingar från workshopen

4.3 Workshop – CO-GROW

För att utforska relationen mellan odling och sociala relationer genomförde jag en workshop i skolan.[34] Deltagarna tilldelades varsitt kuvert med en lapp där de skulle fylla i meningen *"To grow my own plants, means to me:"*. Jag ville låta deltagarna reflektera över betydelsen av att odla hemma. I kuvertet fanns även frön av en ört/grönsak samt en odlingsskylt där jag bad dem fylla i *"If I get harvest from this seed, I will use it for"*.

Därefter fick alla varsin kruka att dekorera för att göra personlig för att sedan så sina fröer i vid slutet av workshopen. Alla fick då berätta vad de ville göra med sin skörd. Jag bad dem därefter att ta sin odling och kuvertet och ge till personen till höger. Så sa jag, "Det är nu din odlingspartner som ansvarar för att rå om din odling till att få den att växa upp". Jag instruerade dem även om att om det blir skörd, dela skörden med sin odlingspartner. Alla blev förvånade och jag upplevde att det till en början tog emot lite att lämna ifrån sig egen odling som redan fått så mycket kärlek.

Syfte och reflektioner workshop

Genom workshopen ville jag samla en grupp människor och odla ihop. Men framförallt att genom något så enkelt som att byta odling med varandra, skapa en samhörighet mellan deltagarna. Genom att dela odling med någon annan ger det mig både en känsla av tillhörighet, men också ett delat ansvar och kanske allra mest, omtanke för en annan individ. Om några veckor blir det intressant att se hur mycket kärlek deltagarna givit varandras grödor. Längre fram när vi kan se ett resultat är det även av intresse att höra mig för huruvida deltagarnas förhållningssätt till odlingen påverkats av vetskapen om att ta hand om den för någon annan.

34 I workshopen var det fem deltagare från min egen klass och en master-student. Workshopen genomfördes på engelska och deltagarna var både män och kvinnor.

22. Deltagarna dekorerar sina krukor

23. Deltagarna fyller jord i sina krukor

24. Workshop - CO-GROW

4.4 Scenario

Min tilltänkta kontext lyder "Grannar bosatta i lägenhet i Stockholmsområdet" då stora delar av projektet bygger på research jag gjort i just Stockholm. Men målsättningen är att ta fram en produkt och tjänst som kan användas i lägenhetshus i såväl storstad som småstad.

För att ta fram en så verklighetsförankrad idé som möjligt har jag valt att utgå från bostadshusens utformning i Solberga. Genom min kontakt Sanna på Stockholmshem, fick jag veta att två vanliga husformer i området är så kallade *Låghus* (3-våningshus med 12 lägenheter i en port) och *Punkthus* (högre lägenhetshus med 24 lägenheter i en port). Med detta i åtanke vill jag att utformningen av produkten ska vara möjlig att anpassa för hus med varierat antal lägenheter och på så sätt förflytta för att kunna använda produkten i olika boenden.

4.5 Grow Social – en kombination av en produkt och tjänst

"Jag har inte odlat innan, men tyckte det vore kul att börja. Det är ju egentligen bara att börja, men man behöver kanske en knuff för att komma igång".
-Granne i Solberga

Genom Grow Social vill jag skapa en kombination av en produkt och tjänst som utifrån odling bidrar till, som namnet säger, att odla och umgås och därigenom växa socialt som grannar. Idéen är att den fysiska produkten likt tidigare prototyp av anslagstavla, placeras i bostadshus entré/trapphus och fungerar som en knytpunkt och kommunikationsstartare för grannarna i porten. Denna knytpunkt kommer bestå av själva anslagstavlan samt odlings-kit. I dessa kitt finns allt man behöver för att så sina fröer och börja odla. Där finns även en guide för hur Grow Social fungerar och tips om hur du odlar din tilldelade gröda. För att kommunicera med dina grannar via tavlan finns även verktyg i form av en namnskylt med personliga magneter i kittet.

Vid framtagandet av Grow Social har jag under processen tagit fram några nyckelord att förhålla mig till, jag vill att Grow Social ska vara;
Inbjudande, skapa nyfikenhet, enkelt, kul, frivilligt och *kommunikationsstartare*.

4.6 Utforskning formgivning- & Funktion

Inspiration

För inspiration till produktens form och funktion har jag hämtat inspiration från dessa nedan. Genom vinden sprider maskrosen sina fröer vidare. Att sprida fröer vill jag också göra, fast i lägenhetshus. Till formgivningen av en produkt som handlar om just växter och odling vill jag hämta inspiration från maskrosen samt använda maskrosen som en metafor till att förstärka mitt koncept.

Precis som att Tamburmajoren pryder entrén i hemmet, vill jag att anslagstavlan ska pryda trapphuset. Likt att du hänger rocken på tamburmajoren vill jag istället använda krokar till att hänga odlings-kit på likt en paketkalender. Skottkärran förknippas gärna med trädgårdsarbete. Precis som du kör runt skottkärran hemma i trädgården, vill jag att Grow Social ska flyttas mellan olika hus för att sprida sina fröer till grannar och vill symboliskt visa på den mobiliteten genom att addera hjul till tavlan.

25. Inspiration till form & funktion

NYCKELORD

PRODUKT + TJÄNST

KOMMUNIKATIONS-STARTARE

INBJUDANDE & SKAPA NYFIKENHET

ENKELT & KUL

26. Funktions- & formprototyp i fullskala

Rullande anslagstavla
Funktions- & formprototyper

Idégenerering

Jag inledde denna fas genom att skissa på formen och funktionen av anslagstavlan. Eftersom tavlan ska kunna placeras i trapphus är det viktigt att ha restriktioner gällande framkomlighet och brandsäkerhet i åtanke. Därför ville jag hålla den så kompakt som möjligt genom att bygga och använda utrymme på höjden. Som jag nämnde tidigare vill jag att tavlan ska kunna anpassas för olika antal användare där jag utifrån Stockholms Hems bostadshusutformning valt att den ska rymma upp till 24 stycken odlings-kit.

Jag byggde därefter en prototyp i fullskala av VP rör och kartong där jag genom olika kopplingar av VP rör enkelt kunde laborera med olika kurvor och ändra tavlans ”kropp” för att testa olika konstruktioner samt hur kitten kan rymmas/hänga.

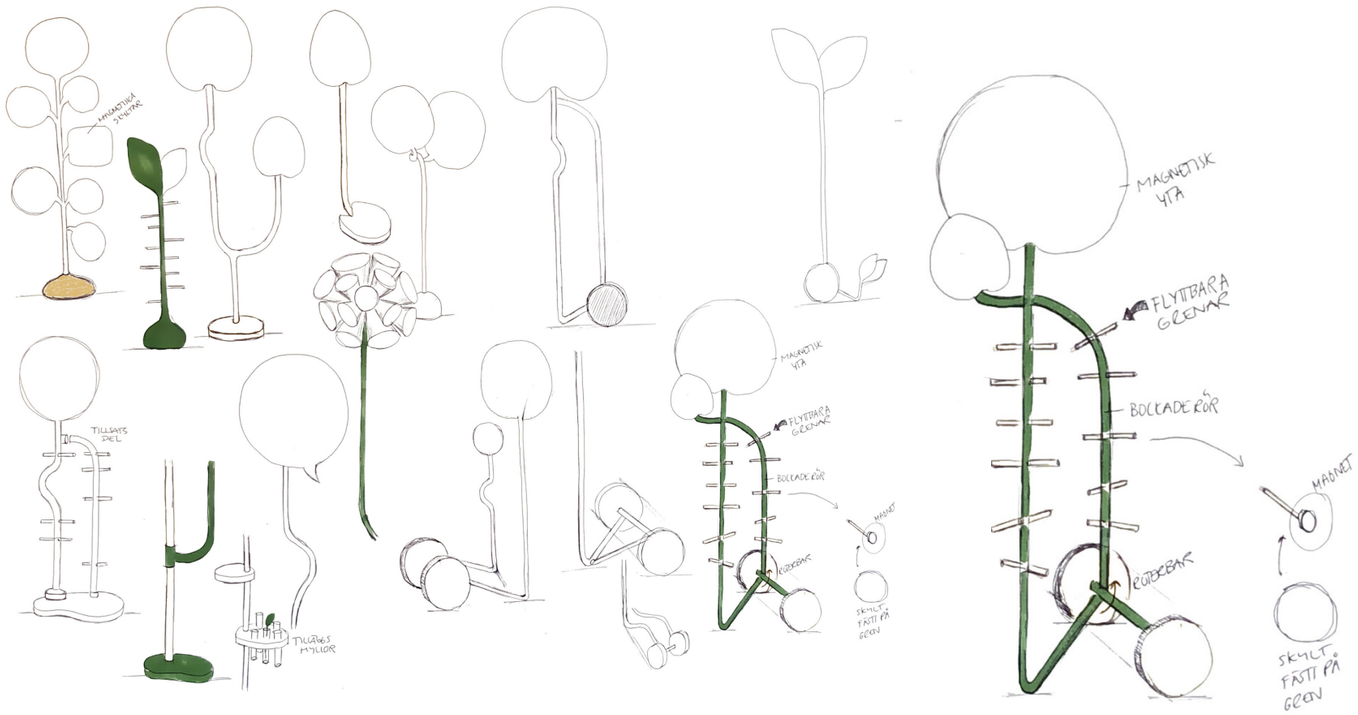

27. Skisser för utforskande av formgivning

Odlings-kit
Funktions- & formprototyper

Ta ett frö

För att göra produkten enkel att använda, ville jag att allt du behöver för att så ett frö, finns tillhanda i kittet. Därför var en idé att förpackningen i sig, skulle kunna fungera som kruka att odla i. Inuti kittet skulle det finnas jord, fröer och en guide med tips på hur du odlar din gröda samt vad du kan använda skörden till. Men kanske allra viktigast så behöver kittet innehålla en beskrivning av hur Grow Social fungerar samt verktyg som uppmuntrar grannarna till att börja ta kontakt med varandra genom tavlan.

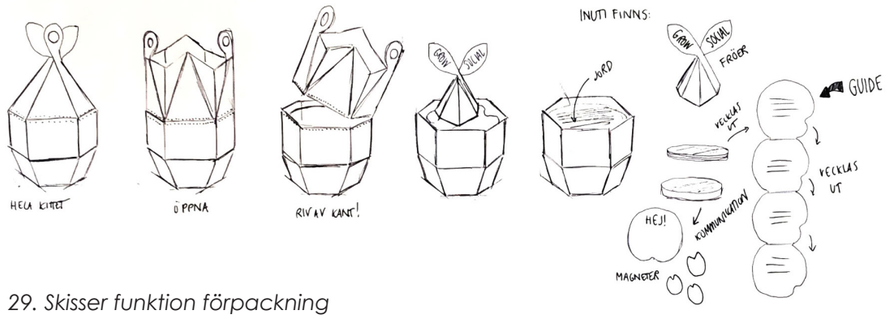

29. Skisser funktion förpackning

Material

Då odlings-kitten är den delen av tavlan som förbrukas vartefter den byter port ville jag tillverka dessa i material som lätt kan återvinnas och valde att använda papper och kartong. Den odlingserfarne grannen Auro tipsade mig om att hon brukar återanvända mjölkförpackningar och odla i. Hon berättade att man kan odla direkt i papper/kartong, men att det lätt torkar ut jorden, till skillnad från mjölkkartong som har en behandlad yta som bevarar fukten i jorden.

30. Skiss

Utifrån detta, ville jag göra den yttre förpackningen (krukan) nedbrytbar för att göra det möjligt att plantera ut den direkt i jorden med grödan som den är. Då vanlig mjölkpapp är belagd med polyeten, bryts den inte ner i jorden.

Efter ett samtal med Mikael Lindström, professor på forskningsinstitutet Rise, tipsade han mig att använda bivax för att behandla förpackningen/krukan. Det ger egenskaperna av en mjölkkartong och förpackningen/krukan kan då helt naturligt brytas ner i jorden.

Smält bivax behandlas på insida av förpackning

31. Förpackningens insida behandlas med smält bivax

28. Prototyper av förpackningslösningar

Från frö till blomma

Att kunna se om grannen tagit ett kitt från tavlan tror jag kan medverka till att sätta igång en kedja mellan grannar att interagera med den. För att göra detta ville jag använda metaforen från frö till blomma. Först tar du ett kitt i form av ett frö. På anslagstavlans gren (kroken) placerar du sen blomman som följer med i kittet där blomman är en skylt där du enkelt fyller i meningarna;
Jag/Vi heter...& bor på våning…Här hemma odlar jag/vi…

och hänger tillbaka på grenen. Varje skylt har en egen färg med tillhörande personliga magneter i samma färg. Genom magnetiskt papper på skyltens baksida kan de personliga magneterna sitta på skylten när de inte används för att delta i konversationer på själva anslagstavlans yta med dialoger/kommunikation.

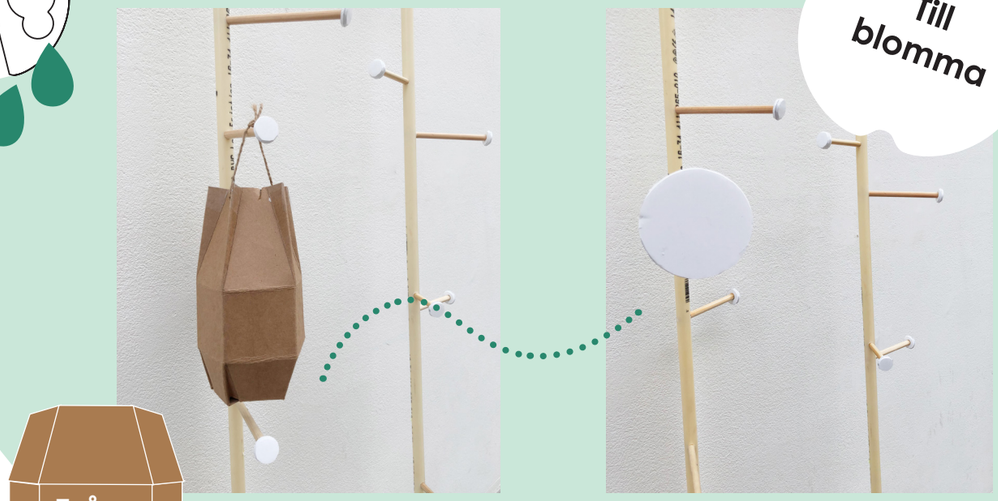

32. Utforskande av mått & funktion med förpackning på tavla

4.7 Framställning av slutprodukt

Anslagstavlan – Kropp

Eftersom produkten handlar om odling, något som för oss närmre naturen, ville jag att det naturliga skulle speglas i slutproduktens genom färg, form och materialval och där materialen i sin rena form till viss del får synas. Tavlans organiska ”kropp” valde jag att göra i bockad stål då tavlan behöver vara tålig och stå stabilt. Eftersom inspirationen kommer från växtriket ville jag även ge formen organiska former, vilket är möjligt genom att bocka stål.

Därefter borrades hål för stjälkar (krokar) där kitten ska hänga. Dessa sitter inte fast permanent utan kan plockas i och ur för att anpassa antalet användare. Därefter svetsades de olika delarna samman för att sedan färgsättas. Hjulen valde jag att bryta av med ett annat material och tillverka av en massiv granskiva som gängandes på en en axel av stålstång som därefter svetsades fast med örviga kroppen.

33. Tavlans kropp bockas

34. Hjul sågas ut

35. Hjulaxel svetsas samman med kropp

36. Hål borras

37. Tavlans kropp lackeras

38. Hjul slipas

39. Ihopsvetsad kropp

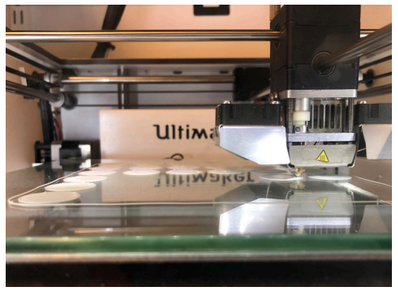

40. Huvud på krok 3D-printas

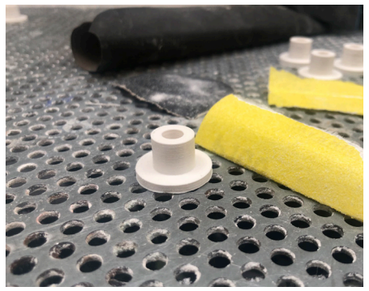

41. Huvud slipas

42. Krokar lackas

Tavlans grenar (hängkrokar)

Tillverkas av bockad stål som har slipats & lackats. Den yttre ”knappen” som själva namnskylten hängs på har 3D-printats.

43.

Plåt-tavlor

Delar av tavlan har laserskurits i plåt för att fungera som magnetiska tavelytor där användarna kan interagera med magneter.

44. Tavlorna laserskurna i plåt

Anslagstavlan – Tavla

Till anslagstavlans tavla har tunn plåt laserskurits och därefter skickats vidare för digitalt tryck. Jag valde att göra tavlan i plåt då hela ytan ska vara magnetisk då det är här grannarna bjuds in till att med sina magneter delta i de olika bubblornas konversationer genom aktiviteter eller frågor som tex. *”Jag har sticklingar, kom förbi”* eller *”Vill någon hjälpa mig att vattna?”*. Former och tryck har jag formgett i programmet Illustrator.

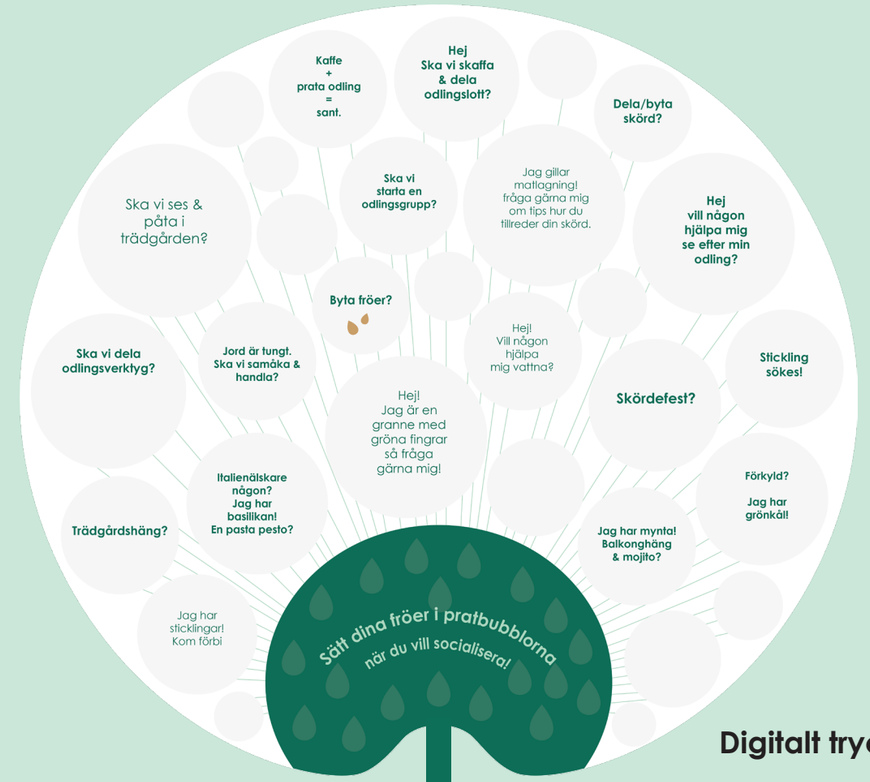

45. Grafik gjord i illustrator

Digitalt tryck

Plåt har sedan trycks med digitalt tryck som jag skapat i *Illustrator.*

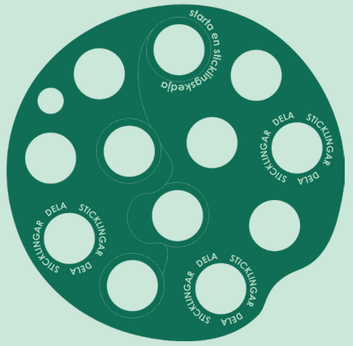

Odlings-kit

Odlingskittets förpackning samt inre förpackning med fröer och kommunikationsskylt tillverkas i laserskuren kartong och papper. Kittens namnskyltar laserskärs i olika lager som sätts samman till en hänganordning som enkelt fästs på tavlans krokar (grenar). På skyltens baksida finns magnetiskt papper där de personliga frömagneterna placeras.

46. Testprototyp av baksida av skylt för magneter

47. Förpackning kitt laserskärs

48. Förpackningar & delar till namnskylt laser- & vinylskurna

Namnskylt med tillhörande mageter

50. Jord efter vakumpackning

49. Förpackning

5.
DESIGN-FÖRSLAG

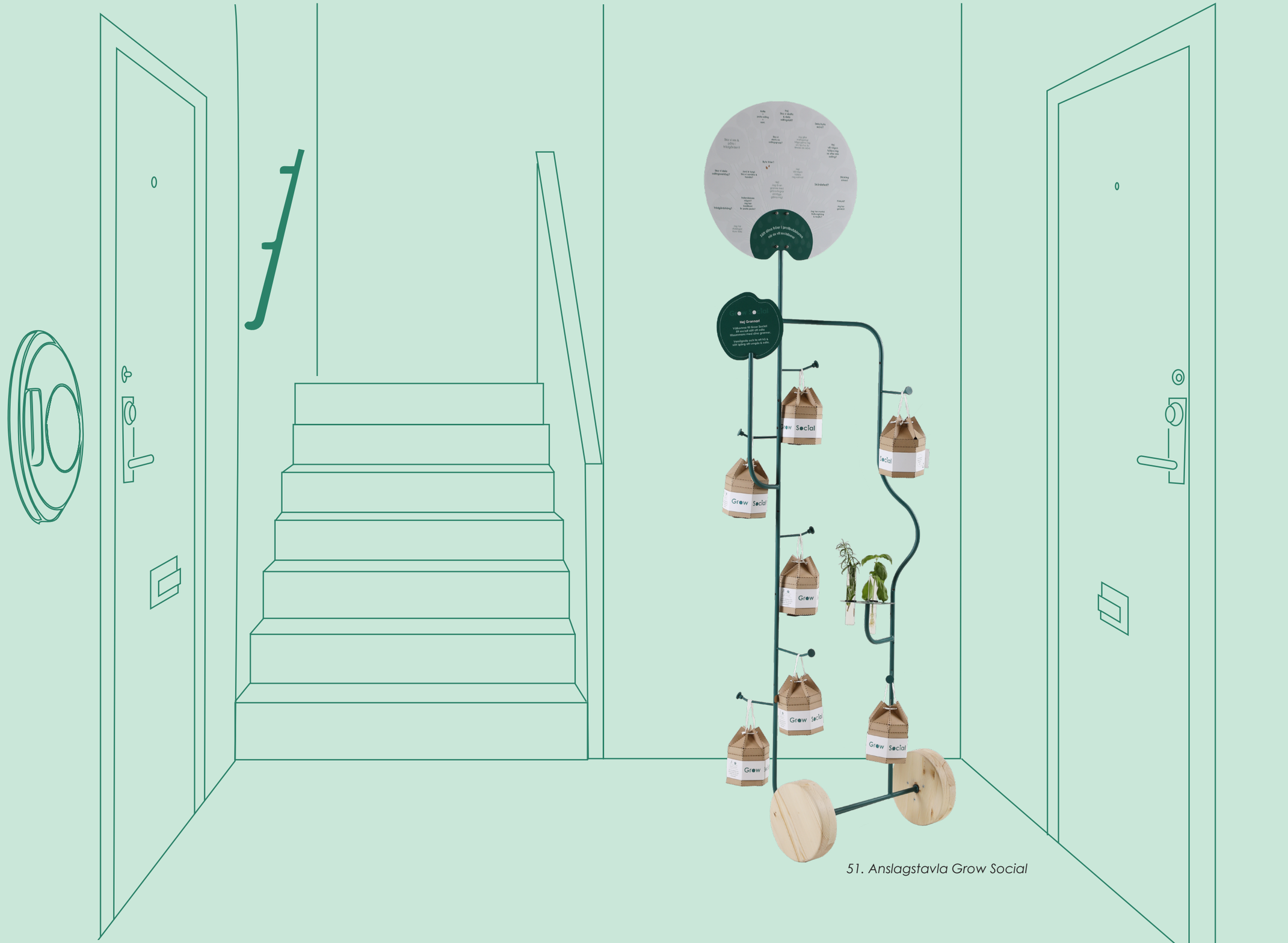

51. Anslagstavla Grow Social

52.

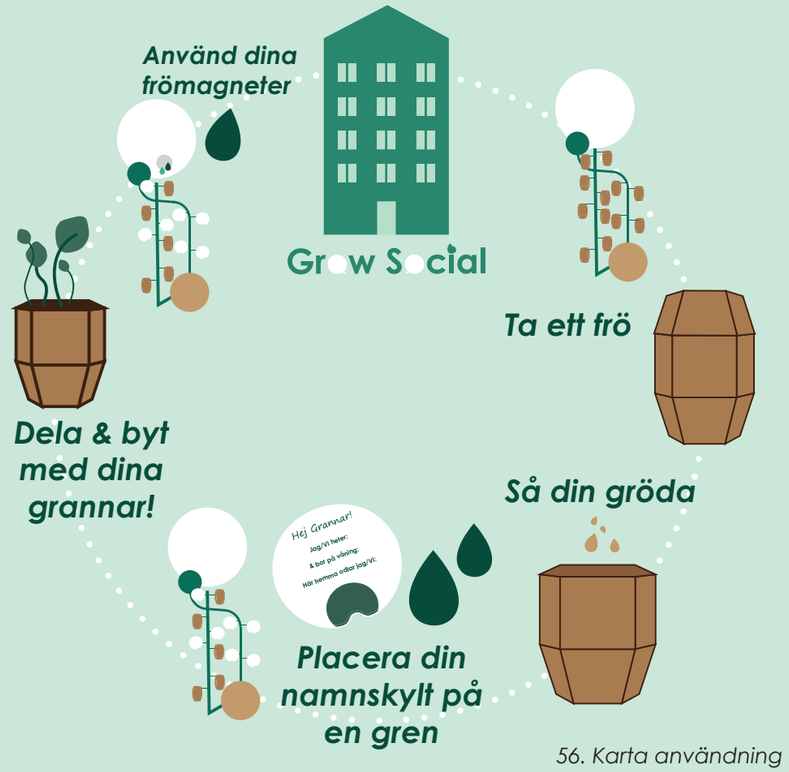

56. Karta användning Grow Social

Grow Social

Är en produkt och tjänst med syfte att "åka runt" och sprida fröer i lägenhetshus för att uppmuntra grannar till att odla lokalt, men framförallt, att få grannars sociala relationer att växa genom att odla och umgås. Grow Social består av en interaktiv anslagstavla med syfte att fungera som en kommunikationsstartare samt bidra till att skapa gemenskap mellan grannar.

Grow Social kan köpas in av fastighetsägare eller grannar själva och placeras i trapphus. Tavlan är flexibel då det enkelt går att anpassa antalet användare beroende på hur många som bor i porten. Tavlans utformning och information ämnar att på ett lekfullt sätt, skapa nyfikenhet mellan grannarna att börja använda den. Men att delta är självklart frivilligt.

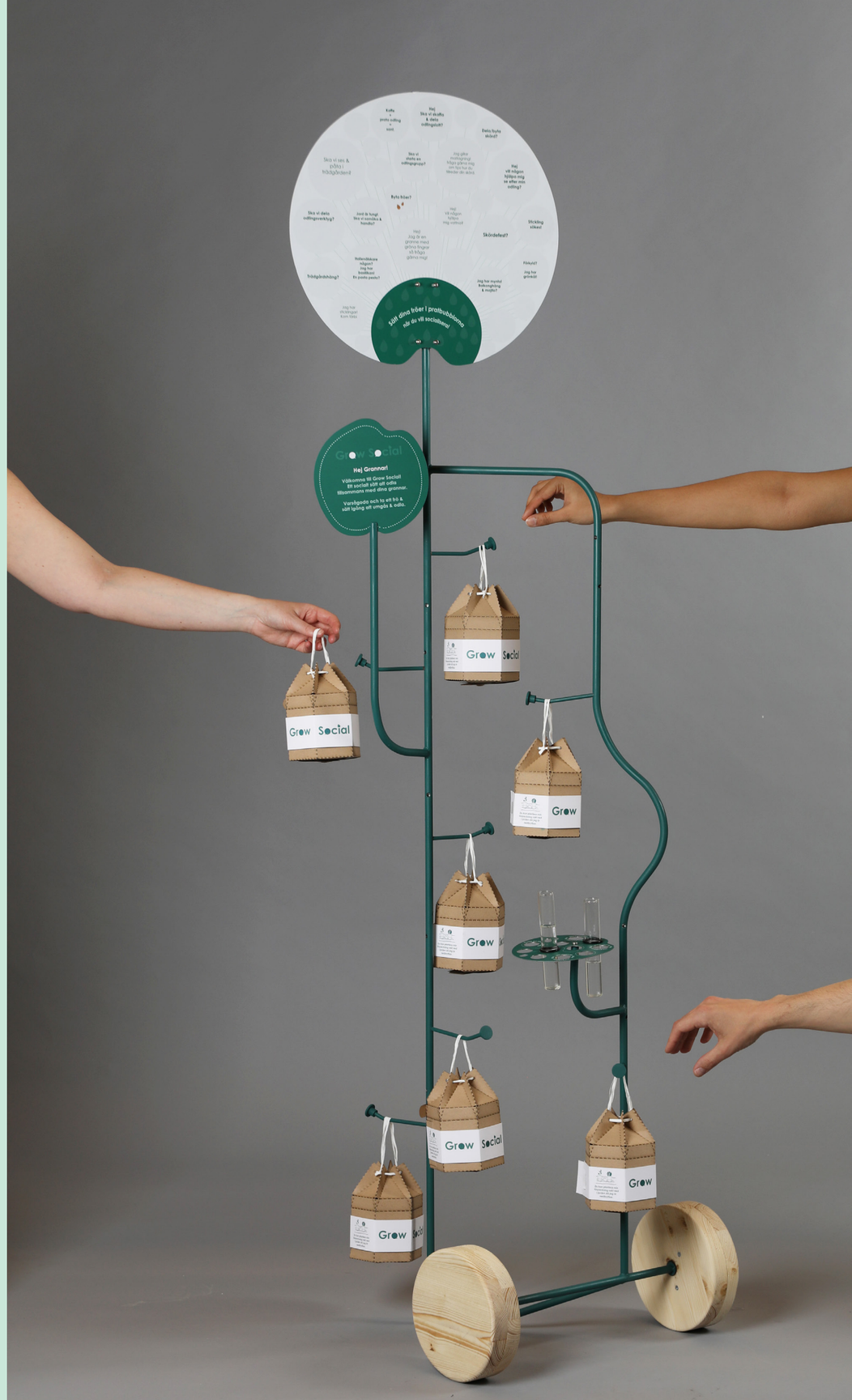

53.

Odlings-kit

På tavlan hänger odlings-kit. I dessa finns allt tillhanda som behövs för att så ett frö. Varje kitt innehåller olika grödor för att skapa en mångfald av odlingar i huset men framförallt för att skapa intresse mellan grannar att byta skörd etc. med varandra.

58.

Odlings-guide av din tilldelade gröda

57. Förpackningen fungerar som kruka & inuti finns såjord, fröer, guide samt namnskylt med tillhörande magneter

Guide/inbjudan att delta i Grow Social

59. Guide

54. Grow Social interaktion

Starta en dialog

I kittet finns även verktyg som kan användas för att kommunicera med sina grannar på tavlan. Genom aktiviteter och frågor som *"Ska vi dela/byta skörd?"* och *"Hej, ska vi skaffa och dela odlingslott?"* ämnar tavlans pratbubblor att på ett lättsamt sätt hjälpa till att starta dialoger mellan grannar, men med förhoppning av att dessa i längden landar i fysiska möten/sociala interaktioner.

55.

Starta en sticklingsbytar-kedja med grannarna!

67.

68.

69.

Vidare utvecklingsmöjligheter

Digitalt & analogt, hand i hand

Den digitala utvecklingen i samhället bjuder in till innovativa lösningar och möjligheter för kommunikation. Som ett svar på detta ville jag undersöka hur jag genom en produkt kunde erbjuda en fysisk analog tjänst och förhoppningsvis bidra till att göra den inbjudande för olika användare, oavsett digitala kunskaper.

En vidare utveckling vore att undersöka hur denna fysiska tjänst kan gå hand i hand med digitala tjänster som tex. mötesplatsen ***Nextdoor*** som nämnts tidigare. Genom att koppla ihop Grow Social med Nextdoor skulle det vidga möjligheten till en mer omfattande spridning av budskapet om att skapa gemenskap och möten mellan grannar samt uppmuntra allt fler till odling i stadsmiljö. Genom anknytning till den digitala mötesplatsen skulle det även bidra till att grannar som vill delta utöver dina allra närmsta i porten, genom appen/webbplatsen kan hitta varandra i närområdet samt erbjuda ytterligare funktioner för användarna utöver vad anslagstavlan bjuder in till.

Gröda efter säsong & plats

Genom en djupare inblick i grödorna i kitten, skulle dessa kunna anpassas beroende på rådande säsong när tavlan placeras i huset samt anpassas utefter vilket läge huset och de olika lägenheterna har för att optimera odlingsmöjligheterna. Exempel, har du en balkong med mycket sol, får du en gröda som trivs i den odlingsmiljön. Ur ett kommersiellt perspektiv skulle kittet i sig kunna säljas i samarbete med kedjor som Plantagen, Blomsterlandet och granngården etc. för att nå en ännu bredare publik med uppmuntran att enkelt börja odla mer lokalt.

6.
SUMMERING & REFLEKTION

"As the garden began to bloom, we began to bloom"[35]

Jag väljer att avrunda den här uppsatsen med samma ord som inleder den. Det här citatet är hämtat från föreläsningen *"This could be why you are depressed or anxious"*[36] där den brittiske föreläsaren Johann Hari berättar en historia om en grupp människor i London som sökt hjälp för ångest och depression. Utöver anti-depressiv medicin, tillskrevs de även social aktivitet på recept genom att ses två gånger i veckan på vårdcentralen. Inte för att prata om hur de mådde, utan för att tillsammans komma fram till en meningsfull aktivitet att ägna sig åt under dessa träffar, som kunde bidra till att få dem att känna sig mindre ensamma och skapa mening. Så de började att odla tillsammans.

"They started to get their fingers into the soil. They started to learn the rythms of the seasons. There's a lot of evidence that exposure to the natural world is a really powerful antidepressant. But they started to do something more important, they started to form a tribe, they started to form a group".

Att odla är en av många vägar till att skapa möten och relationer mellan människor. Genom mitt designförslag ämnar jag använda aktiviteten odling som en källa till att knyta samman och skapa möten mellan grannar.
Att börja odla mer lokalt i stadsmiljö är en del av budskapet jag hoppas sända genom Grow Social, men framförallt vill jag genom mitt designförslag väcka tanke och reflektion kring hur vi alla är och agerar som grannar. Hur ofta säger du hej? Kan du namnet på dina närmsta grannar? I tider av kris, har du knackat på och erbjudit din hjälp? Som jag tidigare uttryckte det, kanske visar det sig att du och din granne har mer gemensamt än du kunnat tro?

35 Johann Hari Ted Talk "This could be why you are depressed or anxious" https://www.youtube.com/watch?v=MB5IX-np5fE
36 Johann Hari Ted Talk "This could be why you are depressed or anxious"

Det börjar med ett *Hej*.

"Allt startar där vi bor. Vi börjar som grannar, sen startar vi en community i byggnaden, sen i bostadsområdet, sen i staden, sen i regionen, sen i landet, sen i världen. Det är så allting börjar"

- Maral Kalajian, Nextdoor

Som framtida designer bär jag ett ansvar att designa för en hållbar framtid. Projektet tog avstamp i tre frågeställningar som jag sökt svar på i processen. För att göra detta har jag gjort research genom olika metoder som intervjuer, testprototyper och en interaktiv utställning. Framförallt har inspirerande möten och just nya relationer med personer och företag som på olika sätt bidrar till detta arbete varit en stor källa för min inhämtade kunskap och inspiration till framtagningen av designförslaget Grow Social.

Intressant vore att efter avslutad vårutställning testa Grow Social bland grannar i ett befintligt lägenhetshus för att utifrån det utvärdera användandet och potentiell vidareutveckling av produkten/tjänsten. Utifrån min roll och perspektiv som student i industridesign och vid utformandet av produkter och tjänster, är det av intresse att i projektet undersöka och visa på att förändringar av komplexa samhällsfrågor kan börja i något så litet som ett frö.
Men ett frö som i längden kan bidra till något betydligt större.

7.
REFERENSER

TRYCKTA KÄLLOR

Böcker

Bennich, A. (2019). *Att vinna över ensamheten. Psykologens bästa råd*.
s.168 - 172

H. Berggren och L. Trägårdh, (2015). *Är svensken människa? Gemenskap och oberoende i det moderna Sverige*. S. 22

Digitala

Bergendorff Johan "Social aktivitet kan komma på recept" sverigesradio.se 2018-08-02
https://sverigesradio.se/sida/artikel.aspx?programid=103&artikel=7012094 (läst 2019-12-01)

Blixt Tobias "Nextdoor rekryterar tech-profilen Maral Kalajian.
Ska locka svenskarna till tjänsten" Breakit.se, 2020-01-23
https://www.breakit.se/artikel/23397/nextdoor-rekryterar-tech-profilen-maral-kalajian-ska-locka-svenskarna-till-tjansten (läst 2020-01-31)

Brogren Maria och Kumlin Lina,
"Så bryter vi den ofrivilliga ensamheten i städerna"
Debattartikel i Dagens Samhälle, 2019-04-15
https://www.dagenssamhalle.se/debatt/sa-bryter-vi-den-ofrivilliga-ensamheten-i-staderna-27112 (läst 2020-02-03)

DN repotage, "De bryter ensamheten med Coronafika i trapphuset"
2020-03-31
https://www.dn.se/sthlm/de-bryter-ensamheten-med-coronafika-i-trapphuset/ (läst 2020-03-31

Gür Thomas, "Svensken: Isolerad och beroende av staten" gp.se
https://www.gp.se/ledare/svensken-isolerad-och-beroende-av-staten-1.22580637 (läst 2020-03-03)

Hasselberg Sophia Garcia, "Världens första ensamhetsminister",
SVT Nyheter utrikes, 2018-03-27
https://www.svt.se/nyheter/utrikes/varldens-forsta-ensamhetsminister (läst 2019-12-01)

Hellekant Johan "Kollektiven- från pionjärer till nya gäng" SVD Näringsliv,
2019-08-18. https://www.svd.se/kollektiven-fran-pionjarer-till-nya-gang
(Läst 2020-03-15)

it-retail.se, "Grannappen Nextdoor kommer till Sverige"
Undersökning av Sara Friar, Nextdoor, 2019-05-31 https://it-retail.se/grannappen-next-door-kommer-till-sverige/ (läst 2020-01-10)

Kallenberg, Jan "Ensamhet skadar vår hälsa", 1177 Vårdguiden,
Västra Götalandsregionen,2018-01-04
https://www.1177.se/Vasternorrland/liv--halsa/psykisk-halsa/ensamhet-skadar-var-halsa/
(läst 2019-11-20)

KTH Live-In Lab,
"Akademiska hus startar innovationsprojekt om framtidens delade boende"
2019-10-15
https://www.liveinlab.kth.se/nyheter/aktuellt/akademiska-hus-startar-innovationsprojekt-om-framtidens-delade-boende-1.932001 (Läst 2020-03-11)

Kumlin Lina och Helena, "En studie av den ofrivilliga ensamheten i våra städer" 2019
https://www.wsp.com/sv-SE/insikter/ensamhet (läst 2020-02-10)

Kärkkäinen Catarina, "Tar vi inte längre hand om varandra?" svd.se,
2019-11-22
https://www.svd.se/staten-och-den-svenska-ensamheten (läst 2020-03-01)

Forts. digitala

Sonck Mikaela ”Ensamma löper risk att dö i förtid” svt.se, 2017-11-16
https://www.svt.se/nyheter/uutiset/svenska/ensamma-loper-risk-att-do-i-fortid
(läst 2019-12-10)

Stockholmdirekt Debattartikel ”Nu kan man få social aktivitet på recept” 2020-01-08
https://www.stockholmdirekt.se/debatt/debatt-nu-kan-man-fa-social-aktivitet-pa-recept/reptah!W2zmDrVw6ZhjfOtiQBSViA/ (läst 2020-01-17)

Svensk Byggtidning-fastigheter och projekt, ”Helsingborgshem startar unikt boendekoncept- unga och äldre bor tillsammans” 2019-02-26
https://www.svenskbyggtidning.se/2019/02/26/helsingborgshem-startar-unikt-boendekoncept/
(läst 2020-02-01)

Vestbro Urban Dick, ”Kollektivhusens historia”
http://www.kollektivhus.nu/pdf/kollhist.pdf (läst 2020-03-15)

Wahlström Bengt ”Ensamhet- vår tids folksjukdom?” Artikel HBL
https://www.hbl.fi/artikel/ensamhet-var-tids-folksjukdom/ (läst 2019-12-10)

World in Property ”Coliving ska minska boglappet för unga” 2018-11-15
https://worldinproperty.se/article/coliving-ska-minska-boglappet-fr-unga-19491 (läst 2020-03-10)

Östberg Kjell ”Individualismen är inte svenskens arv” bokrecension aftonbladet.se, 2016-08-04
https://www.aftonbladet.se/kultur/bokrecensioner/a/G1egJQ/individualism-ar-inte-svenskens-arv
(Läst 2020-03-01)

WEBBSIDOR

Beteendelabbet ”Hönor minskar matsvinn”
https://beteendelabbet.se/cases/hsb-livinglab (läst 2019-12-04)

HSB LIVING LAB
”Social hållbarhet i kollektivboenden-är man mindre ensam tillsammans?”
https://www.hsb.se/hsblivinglab/projekt-i-huset/social-hallbarhet-i-kollektivboende/ (Läst 2020-02-01)

”Social Oven- Social Oven uses cooking to recreate positive neighboushood structures and support healthy ageing in Polish housing estates”
https://magdasabatowska.com/social-oven (läst 2020-03-01)

Socioekologisk stadsutveckling, kth.se
https://www.kth.se/social/group/socioekologisk/ (läst 2020-03-02)

”Stadsodling- att odla på liten yta”. Din odlarvän- en blogg från Nelson Garden, 2017-12-28
http://dinodlarvan.nelsongarden.se/balkong-och-uteplats/stadsodling-odla-pa-liten-yta/ (läst 2020-03-31)

Ljudfiler

Anders Hansen, sommar och vinter i P1, SR (2019-06-25, 58 min)
https://sverigesradio.se/sida/avsnitt/1319465?programid=2071

Rörlig media

Gandini Erik, "The swedish theory of love" SVT (2015-03-15, 01:15:40 min)
https://www.svtplay.se/video/10458343/the-swedish-theory-of-love

Hansen Anders, "Därför har vi ett enormt behov av att tillhöra en grupp",
TV4 Nyhetsmorgon (2020-01-03, 11:15 min)
https://www.youtube.com/watch?v=v6GellfrDEU

Hari Johann, Ted Talk "This could be why you are depressed or anxious"
Youtube (2019-10-11, 20:31 min)
https://www.youtube.com/watch?v=MB5IX-np5fE (hämtad 2020-02-15)

Klintberg af Karin och Tofft Carl, "Rapport från 2050-Boende" SVT (2020-01-15, 58 min)
https://www.svtplay.se/video/25141886/rapport-fran-2050/rapport-fran-2050-boende?-start=auto

"The Italians are making music on balconies under Coronavirus quarantine",
Youtube (2020-03-20, 6:44 min)
https://www.youtube.com/watch?v=EBByYjjvNzs

OTRYCKTA KÄLLOR

Intervjuer

Sarin, Emma, Projektchef HSB Living Lab. Intervju 2020-03-02

Sjöberg, Annevi, Permakultur Stjärnsund. Intervju 2020-03-02

Maral Kalajian, Head of community of partnership,
Nordic lead, Nextdoor.
Intervju 2020-02-27

Curovic, Dragana, Bosocial utvecklare Helsingborgshem.
Intervju 2020-02-21

Norén, Liselotte, grundare av ReFo.
Intervju 2020-02-18

13 intervjuer med personer i åldrarna 20-72 år,
boende i lägenhet i Stockholm. 2019-11-01-

Intervjuerna finns i författarens ägo

BILAGOR

Fältstudie

8.
BILDFÖRTECKNING

Bild 1. Grow Social (Foto: Emelie Ågren)
Bild 2. Hand håller stickling (Eget foto)
Bild 3. Jag med odlingsgruppen (Eget foto)
Bild 4. Gemensamma odlingar (Eget foto)
Bild 5. Träff med odlingsgruppen (Eget foto)
Bild 6. Prototyp anslagstavla (Eget foto)
Bild 7. Probe-kits & enkät (Eget foto)
Bild 8. Grannar interagerar med tavlan (Eget foto)
Bild 9. Anslagstavlan testas i bostadshus (Eget foto)
Bild 10. Test i byteslådan (Eget foto)
Bild 11. Ex. på interaktion mellan grannar på tavlan (Eget foto)
Bild 12. Om svaren matchade mellan de två användarna som interagerade resulterade det i att den ena fick ringa på dörren & den innanför, bjuda på en godis
Bild 13. Frågor besvaras på huset
Bild 14. Frågohus (Eget foto)
Bild 15. Svarsresultat dörrhandtag (Eget foto)
Bild 16. Exempel frågor (Eget foto)
Bild 17. Händer i jord (Hämtad 2020-05-07)
Bild 18. Hönshus
https://www.hsb.se/hsblivinglab/nyheter/honsigt-varre-i-labbet/ (hämtad 2020-02-15)
Bild 19. Social Oven kit
https://magdasabatowska.com/social-oven (hämtad 2020-02-15)
Bild 20. Bastu- Participation and placemaking for community development
https://konstfack2019.se/master/mais/oskar-lundgren/
Bild 21. Deltagarnas odlingar från workshopen (Eget foto)
Bild 22. Deltagarna dekorerar sina krukor (Eget foto)
Bild 23. Deltagarna fyller jord i sina krukor (Eget foto)
Bild 24. Workshop- CO-GROW (Eget foto)
Bild 25. Inspiration till form & funktion
Tamburmajor:
https://www.trendrum.se/tamburmajor-stocksund-wenge?aref=ref-adwords_agid-59034983745_cid-1578612682_mt-_ntw-g_crid-296538126374_kw-_pl-_prm1-_prm2-_ai-_ap-_dv-c_dvm-_fid-_pla-295730546133&gclid=Cj0KCQjwtLT1BRD9ARIsAMH3BtVbTBBCfReKNB6YTTXF_C6dgSQzuXWSY8UcQ9S6cHW--1VghHR1NBcaAoY-LEALw_wcB (Hämtad 2020-03-05)
Paketkalender
Skottkärra
https://bolist.se/produkt/skottkarra-gron-omont-ekeby-horby-bruk-110l/?article=7318890012809&gclid=Cj0K-CQjwtLT1BRD9ARIsAMH3BtVGGkpM9FLQu5qviy7DF-CL6ZcnfAEXHpYtXQHafyrvTld4nBILS_IaAnl1EALw_wcB
(Hämtad 2020-03-07)
Bild 26. Funktions- och formprototyp i fullskala (Eget foto)
Bild 27. Skisser för utforskande av formgivning (Eget foto)
Bild 28. Prototyper förpackningslösningar (Eget foto)
Bild 29. Skisser funktion förpackning (Eget foto)
Bild 30. Skiss (Eget foto)
Bild 31. Förpackningens insida behandlas med smält bivax (Eget foto)
Bild 32. Utforskande av mått och funktion med förpackning på tavla (Eget foto)
Bild 33.Tavlans kropp bockas (Eget foto)
Bild 34. Hjul sågas ut(Eget foto)
Bild 35. Hjulaxel svetsas samman med kropp (Eget foto)
Bild 36. Hål borras (Eget foto)
Bild 37. Tavlans kropp lackeras (Eget foto)
Bild 38. Hjul slipas (Eget foto)
Bild 39. Ihopsvetsad kropp (Eget foto)
Bild 40. Huvud till krok 3D printas (Eget foto)
Bild 41. Huvud till krok slipas (Eget foto)
Bild 42. Krokas lackas (Eget foto)
Bild 43. Krok (Eget foto)
Bild 44. Tavlorna laserskurna i plåt (Eget foto)
Bild 45. Grafik gjord i illustrator
Bild 46. Testprototyp av baksida av skylt för magneter (Eget foto)
Bild 47. Förpackning kitt laserskärs (Eget foto)
Bild 48. Förpackning och delar till namnskylt laser- och vinylskurna (Eget foto)
Bild 49. Förpackning (Eget foto)
Bild 50. Jord efter vakumpackning (Foto: Emelie Ågren)
Bild 51. Anslagstavla Grow Social (Foto: Liisa Widstrand & Sofia Almqvist)
Bild 52. Händer tar kitt (Foto: Liisa Widstrand & Sofia Almqvist)
Bild 53. Interaktion med Grow Social (Foto: Liisa Widstrand & Sofia Almqvist)
Bild 54. Grow Social interaktion (Foto: Liisa Widstrand & Sofia Almqvist)
Bild 55. Sticklingshylla (Foto: Liisa Widstrand & Sofia Almqvist)
Bild 56. Karta användning Grow Social
Bild 57. Förpackningen fungerar som kruka och inuti finns såjord, fröer, guide samt namnskylt med tillhörande magneter.
Bild 58. Odling
Bild 59. Guide (Foto: Emelie Ågren)
Bild 60. (i bilaga) Liselotte Norén, Refo
https://www.linkedin.com/in/liselottenoren/?originalSubdomain=se
(hämtad 2020-03-03)
Bild 61. (i Bilaga) Thorbjörn Frisö
https://mitti.se/nyheter/hyresgasterna-odlats-kallare/?omrade=liljeholmenalvsjo
(hämtad 2020-02-20)
Bild 62. (i bilaga) Logga Solberga
https://www.gronbostadstockholm.se/grona-solberga/
Bild 63. Gemensamma fröer satta vid första odlingstillfället (Eget foto)
Bild 64. Dragana Curovic, Helsingborgshem
https://www.hd.se/2020-02-08/fran-sydkorea-till-tyskland---experimentet-som-gor-omvarlden-nyfiken
(Hämtad 2020-03-02)
Bild 65. (i Bilaga) Maral Kalajian
https://www.breakit.se/artiklar/maral-kalajian (hämtad 2020-03-20)
Bild 66. Odlingar (Eget foto)
Bild 67. Händer interagerar med tavla (Eget foto)
Bild 68. Ifylld namnskylt (Eget foto)
Bild 69. Händer skriver (Eget foto)

BILAGA - Fältstudie

Intervjuer och studiebesök i samarbete med Gröna Solberga

Under min process har jag som sagt kommit i kontakt med hållbarhetsprojektet ***Gröna Solberga*** där jag gjort en fältstudie. Gröna Solberga är ett projekt som baseras i bostadsområdet Solberga, söder om Stockholm, där man genom så kallade testbäddar i området tar fram innovativa lösningar med målsättningen att visa på hur bostadsområden kan bli mer resurseffektiva och hållbara.
Jag har träffat och intervjuat några av de involverade aktörerna i projektet.

60. Liselotte Norén, Refo

Liselotte Norén, grundare av företaget Refo (ReFocus) är en annan av aktörerna jag intervjuat i processen. Refo arbetar med att samla in material i form av kläder/trasiga produkter och designa om dessa till nya produkter. För att sprida kunskap om återbruk utgörs en viktig del av Refos arbete i att hålla i workshops runtom i Stockholm. I projektet har Refo hållit i workshops kring återbruk med hyresgästerna i husen i Solberga där hyresgästerna fick ta med saker de ville bli av med eller gått sönder som de tillsammans lappat och lagat.

Jag frågade Norén vilken del av aktiviteten hon upplevde intresset vägde tyngst i: var det att få lära sig mer kring återbruk eller ses och socialisera, där hon utan tveksamhet svarade det senare.”De kom ner, tog sin en kopp kaffe och visade vad de hade i påsarna. ”Det blev ju rena storytellingen mellan grannarna. Så hittade man gemensamma intressen. Men man hittar framförallt varandra”. Norén delade med sig av många värdefulla insikter som jag tog med mig vidare i processen till det slutliga designförslaget.

61. Thorbjörn Frisö, Kretsloppsbolaget

Torbjörn Frisö, från Kretsloppsbolaget, driver en aquaponisk odling (fisk- och växtodling) i ett av hyreshusen i Solberga som hyresgästerna tillsammans får vara med och sköta och dela på skörden. Verksamheten är ett inspirerande exempel som bidrar till att skapa ekologisk hållbarhet i form av lokalodlade grönsaker och fisk till hyresgästerna, men även social hållbarhet genom att bjuda in hyresgästerna till att delta i en gemensam aktivitet som även fungerar som en mötesplats.

Stockholmshem

Stockholmshem är Stockholms största bostadsföretag som äger och förvaltar lägenheter i Solberga och är även de en av aktörerna i projektet Gröna Solberga. Genom kontakt med dem har jag fått höra mer om deras arbete och visioner mot ett hållbarare Solberga samt även fått se olika lokaler där de planerar för att skapa mötesplatser mellan grannar i området. Jag har även fått möjlighet att i mån av tid testa mina idéer i bostadshus i området.

gröna Solberga

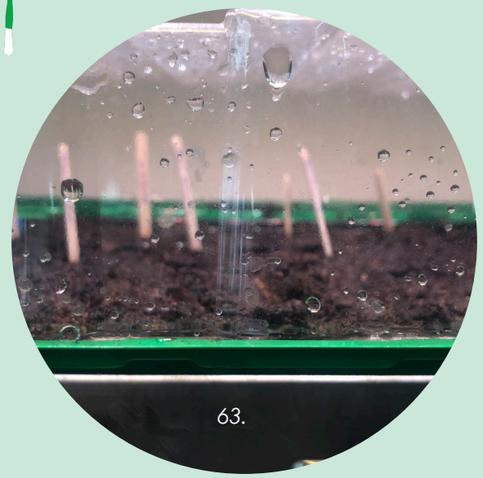

Deltagande i Odlingsträffar – grannar i Solberga

I projektet har jag kommit i kontakt med Auro, en granne och framförallt eldsjäl, i Solberga. Auro gav mig möjligheten att vara med och delta i en nystartad odlingsgrupp för grannar i området. Vid två tillfällen har vi nu träffats i en grupp av ett tiotal grannar.

Första träffen samlades vi i deras odlingslokal i en källare i Solberga. Genom en fika började vi med att prata om varför vi var där. Några av svaren var självklart för att få lära sig mer om odling, få tips och kunskaper i hur man odlar bäst på sin balkong eller hemma i fönstret. Under samtalet nämndes även värdet i att få se något gro och att få äta sina egna lokaodlade grödor. Men det viktigaste jag tog med mig var kommentarer som *"för att lära känna mina grannar", "För att känna mig trygg där jag bor"* och *"För att skapa en gemenskap och sociala relationer"*.

Första träffen avslutades med att så fröer i en tillsammansodling och när vi anlände några veckor senare var det plantor som vi tillsammans planterade om. Utöver odlingstips har dessa möten givit mig inspiration och ett existerande exempel på hur enkelt det faktiskt kan vara att bryta barriären för grannar att träffas och socialisera. Innan vi skiljdes åt vid andra träffen sade en av grannarna *"Vi kan ju höras lite om man bara vill träffas spontant också"*.
Där var den barriären bruten…

Andra intervjuer

Intervju Maral Kalajian - Nextdoor

"Vi vill att plattformen gör något för samhället och människorna och det startar där vi bor."

För att söka inspiration utifrån ett servicedesignperspektiv intervjuade jag Maral Kalajian. Maral är kommunikatör och har fått i uppdrag att etablera den från början amerikanska tjänsten av den digitala mötesplatsen Nextdoor i Norden. Nextdoor är både en applikation och webbplats som fungerar som ett socialt nätverk i syfte att koppla samman grannar.

"Allt startar där vi bor. Vi är grannar, sen startar vi en community i byggnaden, sen runt i bostadsområdet, sen i staden, sen i regionen, sen i landet, sen i världen. Det är så allting börjar".

Maral gav mig både inspiration och viktiga insikter hon fått genom sitt arbete med att etablera tjänsten i Sverige. I sitt arbete har Maral knackat på och pratat med grannar som använder Nextdoor och såhär långt konstaterat att det inte är någon, som sagt att de inte vill ha kontakt med sina grannar. Det är just första steget till kontakt, som verkar hålla oss tillbaka. Maral betonar vikten av att säga Hej. *"Ett hej är allt som behövs"*.

65. Maral Kalajian, Nextdoor

Intervju Helsingborgshem – sällskapsboendet Sällbo

För att samla kunskap och få en inblick i boendeformen CO-living som det framtida boendet intervjuade jag Dragana Curovic, bosocialutvecklare på Helsingborgshem. Helsingborgshem är ett bostadsbolag som ägs av Helsingborgs stad och är den största aktören på bostadsmarknaden i Helsingborg.

64. Dragana Curovic, Helsingborgshem

Helsingborgshem har startat ett boendekoncept av ett sällskapsboende kallat Sällbo. Sällbo beskrivs som "ett sällskapsboende och integrationsprojekt där generationer och kulturer möts och det sociala livet står i centrum". I Sällbo bor hyresgäster i åldersgrupperna 70+ och unga vuxna (18-25 år) i egna lägenheter men där fokuset ligger i det sociala. Man bor mindre och delar större delen av husets ytor. De som bor i huset ska även minst två timmar i veckan, delta i eller anordna sociala aktiviteter mellan de boende. Hyresgästerna som bor i Sällbo har därför inte fått kontraktet genom bostadskön, utan utifrån intervjuer där det handplockats så olika människor som möjligt, men som delar det gemensamma intresset att vilja socialisera med sina grannar.

"Genom sociala aktiviteter hoppas vi öka sammanhållningen och integrationen mellan olika grupper i samhället. Något vi tror kommer att leda till ett trivsammare och aktivare liv när vi skapar naturliga mötesplatser för grupper som annars kanske sällan får tillfälle att mötas".

Samtalet med Dragana och det hon berättade om Sällbo och hur konceptet mottagits och intresset som visats för att bo där var en tydlig bekräftelse på att många av oss vill bo och leva ett mer social liv med våra grannar.

Kortintervjuer med boende i lägenhet Stockholm

I min process har jag även genomfört 13 kortare intervjuer med en urvalsgrupp av personer i åldrarna 20–72 år boende i både singel- och flerhushåll i lägenhet i Stockholmsområdet. Åldern på min urvalsgrupp ville jag skulle representera ett så brett åldersspann som möjligt för att kunna vara representativ med variationen på åldrar av grannar i ett bostadshus. Forskning visar även att det är unga vuxna (18–25 år) och pensionärer (främst i åldern 70+) som lider mest av ofrivillig ensamhet, därför var det framförallt viktigt för mig att dessa åldersgrupper fanns representerade bland mina intervjupersoner.

Genom intervjuerna ville jag undersöka grannars relation till varandra genom frågor som *"Hur många av grannarna i din trappuppgång kan du nämna förnamnet på?"*
En av intervjupersonerna svarade att hen endast hade en granne i sin trappuppgång, men inte kunde nämna namnet på den. Generellt visade svaren på denna fråga att väldigt få kan namnet på sina närmsta grannar.

En annan fråga jag ställde var *"Har du några tankar/idéer kring aktiviteter eller tjänster du skulle uppskatta att dela med dina grannar?"* Där fick jag många olika svar i form av *"Vattna blommor, samåka & handla, ta in post, grilla, hjälpas åt med återvinning, byta saker med varandra, pallkragar att odla i tillsammans etc."*

Utifrån de svar intervjuerna gav mig visar det att våra attityder och relationer gentemot våra grannar skiljer sig åt, på frågan *"Skulle du uppskatta att ha bättre kontakt med dina grannar och umgås mer"*, svarade 8 av 13 Ja vilket för mig visar att det trots allt finns en vilja bland många av oss att ha bättre kontakt med våra grannar.

Vet du hur många lägenheter det är i din trappuppgång & kan du nämna förnamnen på grannarna i den?

"7 lägenheter, nej inte en enda"

-Intervjuperson

Skulle du uppskatta att ha bättre kontakt med dina grannar & umgås mer?

"Jag tycker det innebär en slags trygghet. Det kan vara något så enkelt som att kunna ringa varandra. Man behöver ju inte bli bästa vänner"

-Intervjuperson

"I lägenheter bor alla som råttor som smyger in i sina hål"

-Intervjuperson

Vad symboliserar ordet granngemenskap för dig?

"Hälsa, ta hjälp av varandra. Finnas där om något händer. Eftersom kulturen av granngemenskap inte finns där jag bor, blir det att jag själv inte bjuder till. Men skulle någon börja, skulle jag haka på"

-Intervjuperson

Tack för att du läst min uppsats!

66.

Det börjar med ett *Hej*.